

Obejrzyj za zgodą rodziców:

<https://www.youtube.com/watch?v=xZ5ISE1pN9s> - Sprawa polska podczas I wojny

<https://www.youtube.com/watch?v=3NHvVrZ3hB0> - Sprawa polska po I wojnie

<https://www.youtube.com/watch?v=MpOu9RIi6Gk> - II Rzeczpospolita 1918-1939

Lekcja 54

<https://www.youtube.com/watch?v=IEkATLJYBoY> - II Rzeczpospolita. Historia w 5 minut

Temat: Odrodzenie Rzeczypospolitej.

1. Dnia 3 czerwca 1918 roku państwa ententy podjęły wspólną deklarację o powołaniu niepodległego państwa polskiego.

2. Jesienią 1918 roku w Polsce nastąpiło tworzenie lokalnych ośrodków władzy

- cesarze Niemiec i Austro – Węgier powołali Radę Regencyjną (12.09. 1917 rok, Warszawa).

Wilhelm II Hohenzollern

Franciszek Józef I

RADA REGENCYJNA

hr. J. Ostrowski,
arcybiskup A. Krakowski,
ks. Z. Lubomirski

- Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (19.10.1918 rok, Cieszyn)

Inicjując swoją działalność 19 października 1918 r., Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego była pierwszym niezależnym od władz zaborczych organem odradzającego się po 123 latach niewoli polskiego państwa. Co więcej zaś, powstała z woli mieszkańców regionu, który nie wchodził w skład I Rzeczypospolitej, a poza granicami Polski znajdował się już od średniowiecza. Jej celem było przejęcie władzy nad terenem dawnego księstwa cieszyńskiego, a następnie – zgodnie z oczekiwaniami zdecydowanej większości mieszkańców regionu – przyłączenie go do Polski. Sprawując najwyższą władzę na Śląsku Cieszyńskim, posiadała prawo wydawania rozporządzeń z mocą obowiązującą na terenach jej podległych. W skład RNKC weszło po siedmiu przedstawicieli trzech polskich stronnictw politycznych – Polskiego Zjednoczenia Narodowego (PZN), Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej dla Galicji i Śląska (PPSD) oraz Związku Śląskich Katolików (ZŚK), w sumie 21 osób, w tym trzy kobiety – po jednej z każdej partii.

Źródło: <http://cieszun1918.pl/wustawa/rada-narodowa/>

- Polska Komisja Likwidacyjna (28.10.1918 rok, Kraków)

28 października 1918 roku w Krakowie posłowie polscy do parlamentu austriackiego powołali Polską Komisję Likwidacyjną, która dwa dni później przejęła władzę w Galicji. Na jej czele stanął przywódca PSL "Piast" **Wincenty Witos**, ale w składzie znaleźli się przedstawiciele wszystkich ugrupowań.

Komisja, w której składzie poza wspomnianym Witosem byli m.in. **Ignacy Daszyński, hrabia Aleksander Skarbek, Jędrzej Moraczewski czy malarz Włodzimierz Tetmajer**, przejęła władzę w Krakowie 31 października 1918 roku.

- Centralny Komitet Obywatelski (lipiec 1918 rok, Poznań) ^{przyjął nazwę} → Naczelna Rada Ludowa (14.11.1918 rok, Poznań)

Organizacja polityczna zaboru pruskiego. Powstała w Poznaniu jako nielegalny Komitet Międzypartyjny, nazywany też Centralnym Komitetem Obywatelskim. Wśród partii na pracę komitetu miało największy wpływ Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne. Przez I wojnę światową organizacja popierała ententę, ściśle współpracując z Komitetem Narodowym Polskim w Paryżu, który uznawała za legalne władze Polski. W dniu kapitulacji Niemiec, 11 listopada 1918 Komitet ujawnił się zmieniając nazwę na Radę Ludową, a dzień później wyłonił Tymczasowy Komisariat w skład którego weszli: ks. Stanisław Adamski, Wojciech Korfanty i Adam Poszwiński. **14 listopada ponownie zmieniono nazwę, na Naczelną Radę Ludową.**

- Tymczasowy Komitet Rządzący (24.11.1918 rok, Lwów)

Tymczasowy Komitet Rządzący – polski Komitet z siedzibą we Lwowie utworzony 24 listopada 1918 r. w celu sprawowania tymczasowej władzy w Galicji Wschodniej.

Komitet został zniesiony wraz z Polską Komisją Likwidacyjną dekretem Naczelnika Państwa z 10 stycznia 1919 roku, a oba te organy zastąpiła Komisja Rządząca dla Galicji, Śląska Cieszyńskiego, Spiszu i Orawy.

3. Powstanie **Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – 7. 11.1918 r.**

- lewicowy skład rządu
- premierem Ignacy Daszyński (PPSD)

PROGRAM REFORM

- prawa wyborcze dla kobiet,
- bezpłatne szkolnictwo,

- nacjonalizacja kopalń oraz banków,
- parcelacja wielkiej własności ziemskiej,
- dekret - Polska zostanie republiką.

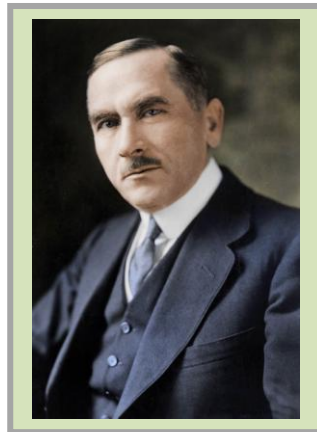

JÓZEF PIŁSUDSKI

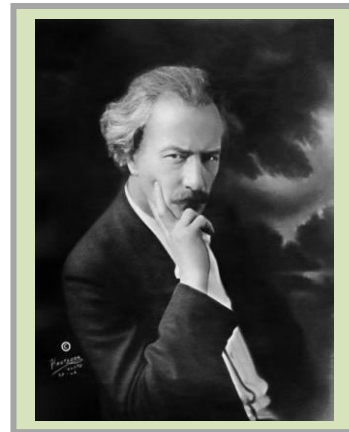
- Powrót z więzienia w Magdeburgu – 10 XI 1918 r.
- Przekazanie Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną władzy wojskowej **11.11.1918 r.**
- Przekazanie Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną władzy cywilnej – **14.11. 1918 r.**
- Objęcie przez Józefa Piłsudskiego funkcji Tymczasowego Naczelnika Państwa

Józef Piłsudski

4. Działalność Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu (m.in. Roman Dmowski , Ignacy Paderewski)

Roman Dmowski

Ignacy Paderewski

5. Utworzenie rządu Jędrzeja Moraczewskiego

REFORMY

- ośmiogodzinny dzień pracy,
- płaca minimalna,
- system ubezpieczeń społecznych,
- prawa wyborcze dla kobiet.

Kwestia ustroju nowo powstającej Polski była kwestią kontrowersyjną, nieokreślone były jej granice, które pod koniec 1918 r. obejmowały właściwie jedynie dawne Królestwo Polskie (Kongresówkę). Istniało b. poważne zagrożenie ze strony sąsiednich krajów – Niemiec, w których trwała rewolucja bolszewicka, a których wojska wciąż znajdowały się na terenie Ukrainy i Białorusi; Rosji – zarówno bolszewickiej, jak i „białej”, powstających struktur państwa ukraińskiego, a nawet powstającej Czechosłowacji.

Pierwszy rząd powołany 17 listopada 1918 r. rząd Jędrzeja Moraczewskiego, poprzedzony „gabinetem trzydniowym” Ignacego Daszyńskiego, nie był w stanie zapanować nad sytuacją w Kraju. Gabinet ten składał się głównie z polityków PPS, oficerów Legionów i przedstawicieli kilku mniejszych partii. Nie miał szerszego poparcia w społeczeństwie, zwłaszcza w kręgach Narodowej Demokracji, b. silnej zwłaszcza w Warszawie.

Jednym z głównych problemów był brak uznania rządu Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej, szczególnie przez państwa Ententy (Francję, Wlk. Brytanię, USA i Włochy, paradoksalnie rząd J. Moraczewskiego uznawały Niemcy i Austria). Wynikało to głównie z faktu, że większość jego członków była dawnymi politykami bądź wojskowymi Państw Centralnych. Tymczasem w Paryżu nadal urzędował Komitet Narodowy Polski Romana Dmowskiego, uznawany przez państwa Ententy za tymczasowy rząd Polski, stacjonowała tam także Błękitna Armia gen. Józefa Hallera.

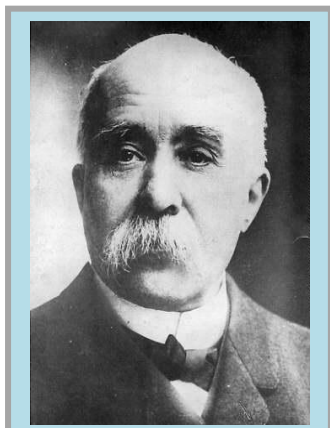
6. Utworzenie rządu Ignacego Paderewskiego (16 stycznia 1919 r.) – z udziałem narodowej demokracji

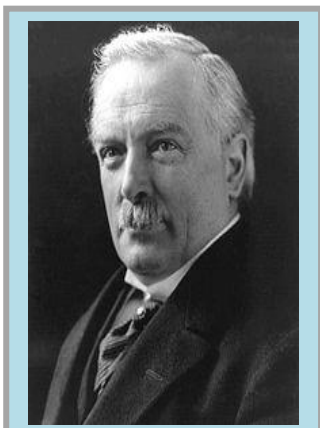
SPRAWA POLSKA NA KONFERENCJI PARYSKIEJ

1. Stosunek państw ententy do odradzającego się państwa polskiego

➤ Poparcie Francji – Georges Clemenceau

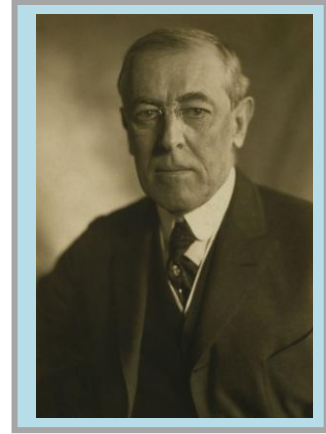
Georges Clemenceau

David Lloyd George

WIELKA CZWÓRKA KONFERENCJI PARYSKIEJ: L. George (Wielka Brytania), V.E. Orlando (Włochy), G. Clemenceau (Francja) i T.W. Wilson (USA)

Był inicjatorem utworzenia **Ligi Narodów** (28 IV 1919), międzynarodowej organizacji, która miała w przyszłości zapobiegać konfliktom zbrojnym i wspomagać współpracę między państwami.

➤ Sceptycyzm Wielkiej Brytanii – David Lloyd George

POSTANOWIENIA TRAKTATU WERSALSKIEGO (28 VI 1919 rok)

1. Uznanie niepodległej Polski.
2. Przyznanie Polsce Pomorza Gdańskiego, Wielkopolski oraz części Kujaw z Bydgoszczą.
3. Utworzenie Wolnego Miasta Gdańska.
4. Plebiscyty na Śląsku, Warmii i Mazurach oraz Powiślu.
5. Zobowiązanie Polski do podpisania tzw. małego traktatu wersalskiego (gwarancje dla mniejszości narodowych w Polsce).

